

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA JEVĢĒNIJA TANČEVA [EVGENI TANCHEV]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 14. maijā¹

Lieta C-663/18

**B. S.,
C. A.,
piedaloties
Ministère public,
*Conseil national de l'ordre des pharmaciens***

(*Cour d'appel d'Aix-en-Provence* (Francija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Preču brīva aprīte – Kaņepju tirgu kopīgā organizācija – Valsts tiesību akti, ar kuriem kaņepju imports no citām dalībvalstīm ir ierobežots vienīgi ar šķiedrām un sēklām

1. Pamatlieta attiecas uz tādas elektroniskās cigaretes tirdzniecību Francijā, kuras šķidrumā ir kanabidiols (turpmāk tekstā – “CBD”), proti, no kaņepju auga iegūta molekula, kurš atšķirībā no tetrahidrokanabinola (turpmāk tekstā – “THC”), kas arī tiek iegūts no kaņepes, vismaz saskaņā ar pašreizējām zinātnes atziņām nav ar psihotropu iedarbību. B. S. un C. A., šo elektronisko cigareti ar nosaukumu *Kanavape* tirgojošās sabiedrības vadītājus, ir notiesājusi *Tribunal correctionnel de Marseille* [Marseļas krimināltiesā] (Francija), pamatojoties uz to, ka šo cigarešu kārtīdžos esošā CBD eļļa ir tikusi iegūta no visa kaņepju auga, tai skaitā lapām un ziediem. Proti, Francijas tiesiskais regulējums ierobežo kaņepju audzēšanu, importēšanu, eksportēšanu un rūpniecisko un komerciālo izmantošanu vienīgi ar šķiedrām un sēklām.

2. Tā kā *Kanavape* sastāvā esošā CBD eļļa šajā gadījumā ir tikusi importēta no Čehijas Republikas, kur tika audzēts kaņepes augs un tika veikta CBD ieguve, iesniedzējtiesa, proti, *Cour d'appel d'Aix-en-Provence* [Ēksanprovansas apelācijas tiesa] (Francija) interesējas par Francijas tiesiskā regulējuma atbilstību LESD noteikumiem par preču brīvu aprīti, kā arī atvasināto tiesību aktiem, kas pieņemti kopīgās lauksaimniecības politikas ietvaros, konkrēti Regulai (ES) Nr. 1307/2013² un Regulai (ES) Nr. 1308/2013³.

3. Tādējādi šī lieta sniegs Tiesai iespēju lemt par valsts tiesiskā regulējuma, ar kuru tiek ierobežots kādas no kaņepēm iegūtas vielas, proti, CBD eļļas imports, par kuru lietas dalībnieki apgalvo, ka tai ir pieaugoša popularitāte, atbilstību LESD noteikumiem un it īpaši LESD 36. pantam, saskaņā ar kuru dalībvalstīm ir atļauts noteikt pasākumus, kas aizliedz vai ierobežo importu tādu iemeslu dēļ, kas ir saistīti ar cilvēku veselības un dzīvības aizsardzību.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido noteikumus par lauksaimniekiem paredzētiem tiešajiem maksājumiem, kurus veic saskaņā ar kopējās lauksaimniecības politikas atbalsta shēmām, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 637/2008 un Padomes Regulu (EK) Nr. 73/2009 (OV 2013, L 347, 608. lpp.).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (OV 2013, L 347, 671. lpp.).

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Līgums par Eiropas Savienības darbību

4. LESD 38. pantā ir paredzēts:

“1. Savienība nosaka un īsteno kopīgu lauksaimniecības un zivsaimniecības politiku.

Iekšējais tirgus aptver lauksaimniecību, zivsaimniecību un tirdzniecību ar lauksaimniecības produktiem. “Lauksaimniecības produkti” ir zemkopības, lopkopības un zivsaimniecības produkti, kā arī pirmās pakāpes pārstrādes produkti, kas ir tieši saistīti ar šādiem produktiem. Atsauces uz kopējo lauksaimniecības politiku vai lauksaimniecību, kā arī apzīmējumu “lauksaimniecisks” attiecinā ar zivsaimniecību, ievērojot šīs nozares specifiskās īpatnības.

[..]

3. Produkti, uz kuriem attiecas 39. līdz 44. pants, ir uzskaitīti I pielikumā.

[..]”

5. Līgumu I pielikumā “[LESD] 38. pantā paredzētais saraksts” ir norāde uz “Briseles nomenklatūras”⁴ pozīciju 57.01, kurā ir minēta “kaņepāju šķiedra (*Cannabis sativa*), neapstrādāta vai apstrādāta, bet nevērpta; kaņepāju šķiedru atsukas un atbīras (tostarp plucinātas lupatas vai virves)”. Šajā pielikumā ir arī norāde uz Briseles nomenklatūras 12. nodaļu “Eļļas augu sēklas un augļi; dažādi graudi, sēklas un augļi; augi rūpniecības un medicīnas vajadzībām; salmi un rupjā lopbarība”.

2. Regula Nr. 1307/2013

6. Regulas Nr. 1307/2013 32. panta 6. punktā ir paredzēts:

“Platības, ko izmanto kaņepju audzēšanai, ir atbalsttiesīgas tikai tad, ja izmantoto šķirņu tetrahidrokanabinola saturs nepārsniedz 0,2 %.”

⁴ “Briseles nomenklatūra”, uz kuru ir norāde Līgumu I pielikumā, ir tā, kas ir izveidota ar Starptautisko Konvenciju par nomenklatūru preču klasifikācijai muitas tarifu, kas noslēgta 1950. gada 15. decembrī Briselē. Lietderības labad precizēšu, ka Briseles nomenklatūra atšķiras no nomenklatūras, kas izveidota ar Padomes Regulu (EEK) Nr. 2658/87 (1987. gada 23. jūlijs) par tarifu un statistikas nomenklatūru un kopējo muitas tarifu (OV 1987, L 256, 1. lpp.), sauktu par “kombinēto nomenklatūru”, kura pati ir balstīta uz 1983. gada 14. jūnijā Briselē noslēgto Starptautisko konvenciju par preču aprakstīšanas un kodēšanas harmonizēto sistēmu un ar tās 1986. gada 24. jūnija grozījumu protokolu Eiropas Ekonomikas kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes 1987. gada 7. aprīļa Lēmumu 87/369/EEK (OV 1987, L 198, 1. lpp.). Precizējams arī, pirmkārt, ka Briseles nomenklatūras pozīcija 57.01 atbilst Kombinētās nomenklatūras pozīcijai 5302, kurā minēta “kaņepāju (*Cannabis sativa* L.) šķiedra, apstrādāta vai neapstrādāta, bet nevērpta; kaņepāju pakulas un atkritumi (ieskaitot vērpsanas atkritumus un plucinātas šķiedras)”, un, otrkārt, ka Briseles nomenklatūras 12. nodaļa tostarp atbilst Kombinētās nomenklatūras apakšpozīcijai 1207 99 91, kurā ir minētas “kaņepju sēklas, arī sasmalcinātas, kas nav paredzētas sējai”. Šajā ziņā skat. Bianchi, D., *La politique agricole commune (PAC). Précis de droit agricole européen*, Bruylant, Brisele, 2. izdevums, 2012 (378. zemsivītras piezīme), un McMahon, J. A., *EU Agricultural Law*, Oxford University Press, Oksforda, 2007 (1.06. rindkopa).

3. Regula Nr. 1308/2013

7. Regulas Nr. 1308/2013 189. pantā ir noteikts:

“1. Turpmāk norādītos produktus var importēt Savienībā vienīgi tad, ja tie atbilst šādiem nosacījumiem:

a) neapstrādāti kaņepāji, uz kuriem attiecas KN kods 5302 10 00 un kuri atbilst Regulas (ES) Nr. 1307/2013 32. panta 6. punktā un 35. panta 3. punktā paredzētajiem nosacījumiem;

[..].

2. Šo pantu piemēro, neskarot stingrākus noteikumus, ko dalībvalstis pieņēmušas saskaņā ar LESD, un pienākumus, kas izriet no PTO Lauksaimniecības nolīguma.”

B. Francijas tiesības

8. *Code de la santé publique* [Sabiedrības veselības kodeksa] R. 5132-86. pantā ir noteikts:

“I. – Ir aizliegts audzēt, ražot, pārvadāt, importēt, eksportēt, glabāt, piedāvāt, nodot, iegādāties vai izmantot:

1° Kaņepes, to auga daļas un sveķus, izstrādājumus, kas satur vai kas ir iegūti no kaņepēm, to auga daļām vai to sveķiem;

2° Tetrahidrokanabinolus, izņemot delta-9-tetrahidrokanabinolu, to esterus, ēterus, sāļus, kā arī iepriekš minēto atvasinājumu sāļus un izstrādājumus, kas tos satur.

II. – Atkāpes no iepriekš minētajām tiesību normām var tikt pieļautas pētījumu vai pārbaužu nolūkā, kā arī tādu atvasinājumu ražošanai, ko atļāvis *Agence nationale de sécurité du médicament et des produits de santé* [Valsts zāļu un veselības produktu drošības aģentūras] ģenerāldirektors.

Kaņepju šķirņu, kurām nepiemīt narkotiskas īpašības, vai izstrādājumu, kas satur šādas šķirnes, rūpniecisku un komerciālu audzēšanu, importu, eksportu un izmantošanu var atļaut pēc Aģentūras ģenerāldirektora ieteikuma ar rīkojumu, ko izdod lauksaimniecības, muitas, rūpniecības un veselības aizsardzības nozaru ministri.

[..]”

9. Saskaņā ar *Code de la santé publique* R 5132-86. pantā paredzētajām atkāpēm tika pieņemts 1990. gada 22. augusta rīkojums par *Code de la santé publique* R. 5181. panta (šobrīd R 5132-86. pants) piemērošanu attiecībā uz kaņepēm⁵, kas ir grozīts 2004. gadā⁶ (turpmāk tekstā – “1990. gada 22. augusta rīkojums”).

5 1990. gada 4. oktobra *JORF* Nr. 230, 12041. lpp.

6 Ar 2004. gada 24. februāra rīkojumu, ar ko groza 1990. gada 22. augusta rīkojumu par *Code de la santé publique* R. 5181. panta piemērošanu attiecībā uz kanabisu (2004. gada 21. marta *JORF* Nr. 69, 5508. lpp.).

10. 1990. gada 22. augusta rīkojuma 1. pantā ir paredzēts:

“Iepriekš minētā kodeksa R. 5181. panta izpratnē ir atļauta *Cannabis sativa* L. šķirņu (šķiedru un sēklu) rūpnieciska un komerciāla audzēšana, imports, eksports un izmantošana, kas atbilst šādiem kritērijiem:

- delta-9-tetrahidrokanabinola saturs šajās šķirnēs nepārsniedz 0,20 %;
- delta-9-tetrahidrokanabinola satura noteikšanu un paraugu iegūšanu, lai veiktu šo noteikšanu, īsteno, piemērojot pielikumā aprakstīto Kopienas metodi.

[..]”

11. Ar 2018. gada 23. jūlija apkārtrakstu⁷ tieslietu ministrs aicināja prokuratūras veikt izmeklēšanu un “īpaši stingri” sodīt par noziedzīgiem nodarījumiem, kas tiek izdarīti saistībā ar kaņepju izcelsmes produktu tirdzniecību sabiedrībā. Šī apkārtraksta 2.2. punktā ir norādīts: “precizējams, ka kanabidiols galvenokārt ir atrodams nevis auga šķiedrās un sēklās, bet gan tā lapās un ziedos. Līdz ar to saskaņā ar spēkā esošo tiesisko regulējumu kanabidiola ieguve atbilstoši *Code de la santé publique* nosacījumiem nešķiet iespējama”.

II. Fakti, tiesvedība un prejudiciālais jautājums

12. Kā norādīts iepriekš 1. punktā, sabiedrība *SAS Catlab* (turpmāk tekstā – “*Catlab*”), kas reģistrēta Marseļā (Francija) un kuras vadītāji ir B. S. un C. A., tirgo elektronisku cigareti *Kanavape*, kuras šķidrumā ir *CBD*. *CBD* ir molekula, ko iegūst no kaņepēm, precīzāk, no *Cannabis sativa* L. Lai gan saskaņā ar *Kanavape* preces marķējumu *CBD* piemīt atslābinošas īpašības, tomēr atšķirībā no *THC* tam nav nekādas zināmas psihotropas iedarbības.

13. *Kanavape* laišanai tirgū 2014. gada decembrī *Catlab* īstenoja informatīvo kampaņu. Pēc šīs kampaņas [Francijas] Republikas prokurors iniciēja izmeklēšanu *Tribunal de grande instance de Marseille* [Marseļas Vispārējā pirmās instances tiesā]. Šī tiesa secināja, ka *Kanavape* izmantotā *CBD* eļļa ir iegūta no Čehijas Republikā audzētiem augiem, kur arī ir tika iegūta šī eļļa. Tāpat no šīs izmeklēšanas izriet, ka *CBD* eļļas ražošanai ir izmantots viss kaņepju augs, ieskaitot lapas un ziedus. Šo eļļu *Catlab* pēc tam importēja Francijā, pildot to *Kanavape* kārttridžos⁸.

14. Ar 2018. gada 8. janvāra spriedumu (turpmāk tekstā – “*Tribunal correctionnel de Marseille* spriedums”) *Tribunal correctionnel de Marseille* atzina B. S. un C. A. par vainīgiem tostarp indīgo augu tirdzniecības regulējuma pārkāpumā. Šāds noziedzīgs nodarījums ir paredzēts *Code de la santé publique* L. 5432-1 I 1° pantā, kurā ir paredzēta kriminālatbildība par tādu noteikumu neievērošanu, kas pieņemti, piemērojot šī paša kodeksa L. 5132-8. pantu, kā, piemēram, 1990. gada 22. augusta rīkojums. *Tribunal correctionnel de Marseille* tostarp norādīja, ka saskaņā ar šo rīkojumu *Kanavape* iepildāmās kaņepju eļļas ražošana ir bijusi “likumīga tikai tiktāl, ciktāl tā [tika] iegūta, izspiežot to no sēklām”, savukārt “ar kaņepju lapu, atsevišķu lapiņu vai ziedu iejaukšanu šajā eļļā ir [bijis] pietiekami, lai padarītu par nelikumīgu kaņepju auga izmantošanu rūpnieciskos vai komerciālos nolūkos”. Tā kā *Kanavape* pildāmās *CBD* eļļas pagatavošanā tika izmantots viss kaņepes augs, ieskaitot lapas un

⁷ Tieslietu ministrijas Kriminālietu un apžēlošanas lietu departamenta direktora apkārtraksts Nr. 2018/F/0069/FD2 par kanabisa izcelsmes produktu publiskas tirdzniecības uzņēmumiem (*coffee shop*) piemērojamo juridisko režīmu (turpmāk tekstā – “2018. gada 23. jūlija apkārtraksts”).

⁸ No *Tribunal correctionnel de Marseille* [Marseļas krimināltiesas] sprieduma (skat. 14. punktu zemāk) izriet, ka “kaņepes [...] tika ražotas sabiedrībā *Hempoint* Čehijas Republikā. Sabiedrības *Hempoint* ražotās ēteriskās eļļas sastāvā bija no auga izdalīts *CBD*, kas iegūts, atdalot *CO₂*. Visas sastāvdaļas tika apvienotas šķīdumā, lai pēc tam sabiedrībā *APPLICANT-INT*, Čehijas Republikā, iegūtu e-šķidrumu. Šī sabiedrība 2014. gada decembrī pārdeva [*Catlab*] 500 ml e-šķidruma, kas satur 5 % [*CBD*]”.

ziedus, bija konstatējams noziedzīgs nodarījums. Līdz ar to *Tribunal correctionnel de Marseille* piesprieda B. S. brīvības atņemšanas sodu uz astoņpadsmit mēnešiem nosacīti un naudas sodu 10 000 EUR apmērā. Savukārt C. A. tika piespriests brīvības atņemšanas sods uz piecpadsmit mēnešiem nosacīti un naudas sods 10 000 EUR apmērā.

15. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka B. S. un C. A. netika sauktas pie atbildības par tāda produkta tirdzniecību, kurā *THC* saturs pārsniedz likumā atļauto sliekšni 0,20 %, jo *Agence nationale de sécurité nationale de la sécurité des médicaments et de santé* [Zāļu un veselības produktu valsts drošības aģentūras] veiktā analizē tika noskaidrots, ka šis sliekšnis nav ticis sasniegts.

16. Par *Tribunal correctionnel de Marseille* spriedumu B. S. un C. A. iesniedza apelācijas sūdzību *Cour d'appel d'Aix-en-Provence*. Pēdējā minētā apšaubā 1990. gada 22. augusta rīkojuma atbilstību preču brīvas aprites principam, ievērojot to, ka ar šo rīkojumu tiek ierobežots tāda produkta imports, kuru, ņemot vērā tajā esošo *THC* saturu, kas ir mazāks par likumā noteikto 0,20 % sliekšni, nevar uzskatīt par narkotisku vielu. Tā apšaubā arī 1990. gada 22. augusta rīkojuma atbilstību Regulām Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013, ar kurām Savienībā ir atļauts audzēt un importēt kaņepes, kuru *THC* saturs ir mazāks par 0,20 %.

17. Tāpēc *Cour d'appel d'Aix-en-Provence* ir apturējusi tiesvedību un uzdevusi Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Regulas [Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013], kā arī preču brīvas aprites princips ir jāinterpretē tādējādi, ka ar 1990. gada 22. augusta rīkojumu izdarītās atkāpes, saskaņā ar kurām kaņepju audzēšana, to rūpnieciska pārstrāde un tirdzniecība tiek atļauta tikai attiecībā uz šķiedrām un sēklām, ir ar [Savienības] tiesībām nesaderīgs ierobežojums?”

18. Par prejudiciālo jautājumu rakstveida apsvērumus iesniedza B. S. un C. A., Francijas Republika un Grieķijas Republika, kā arī Eiropas Komisija. Šo lietas dalībnieku viedoklis tika uzklausīts 2019. gada 23. oktobra tiesas sēdē.

III. Vērtējums

19. Iesniedzējtiesa vaicā Tiesai, vai, pirmkārt, Regulas Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 un, otrkārt, “preču brīvas aprites princips” ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu pasākumu kā 1990. gada 22. augusta rīkojums, ar kuru kaņepju audzēšana, imports un izmantošana rūpnieciski un komerciāli tiek ierobežota tikai ar auga šķiedrām un sēklām, izslēdzot lapas un ziedus.

20. Vispirms es vēlos izteikt divas piezīmes par prejudiciālā jautājuma priekšmetu.

A. Ievada piezīmes par prejudiciālā jautājuma priekšmetu

21. Pirmkārt, iesniedzējtiesas norāde uz “preču brīvas aprites principu”, kā to norāda Komisija, ir jāsaprot kā norāde uz LESD 34. un 36. pantu par importa kvantitatīvajiem ierobežojumiem starp dalībvalstīm un pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību. Nav nozīmes tam, ka iesniedzējtiesa nolēmuma, ar kuru lūgts sniegt prejudiciālu nolēmumu, pamatojumā atsaucas uz LESD 28., 29., 30. un 32. pantu. Proti, šie panti attiecas uz ievadmuītas un izvedmuītas nodevu un maksājumu ar līdzvērtīgu iedarbību aizliegumu. Taču 1990. gada 22. augusta rīkojumā, lai gan tas tostarp ierobežo kaņepju importu ar noteiktām auga daļām, nav nevienas normas par muītas nodevām vai maksājumiem ar līdzvērtīgu iedarbību. Tātad tāda pasākuma kā pamatlietā aplūkots atbilstība “preču brīvas aprites principam”, uz kuru atsaucas iesniedzējtiesa, ir jāizvērtē, raugoties tikai no LESD 34. un 36. panta perspektīvas.

22. Otrkārt, es nepiekrītu B. S. viedoklim, ka, lai iesniedzējtiesai sniegtu noderīgu atbildi, ir jāpaplašina prejudiciālā jautājuma priekšmets.

23. B. S. uzskata, ka Tiesai būtu jāizvērtē, vai Savienības tiesībām atbilst ne vien aizliegums tirgoties ar kaņepju lapām un ziediem, bet arī trīs citi nosacījumi, kuriem Francijas tiesiskajā regulējumā ir pakļauta kaņepju tirdzniecība, proti, pirmkārt, ka konkrētajam augam ir jāpieder noteiktām izsmēloši uzskaitītām *Cannabis sativa* L. šķirnēm, otrkārt, ka *THC* saturs šajā augā nedrīkst pārsniegt 0,20 % un, treškārt, ka *THC* saturam *galaproduktā* ir jābūt vienādam ar nulli⁹. Tomēr manā ieskatā Tiesai nevajadzētu veikt šādu izvērtējumu. Proti, jautājums par to, vai šie trīs pēdējie nosacījumi atbilst LESD 34. un 36. pantam, nav saistīts ar pamatlietas priekšmetu, jo iesniedzējtiesas ieskatā B. S. un C. A. ir tikuši sodīti “par visa kaņepju auga, tai skaitā lapu un ziedu izmantošanu strīdīgā produkta ražošanai”, bet nevis par to, ka izmantotā *CBD* eļļa ir tikusi iegūta no kaņepju šķirnes, kas nav minēta 1990. gada 22. augusta rīkojumā, vai to, ka *THC* daudzums šajā eļļā, lai arī bijis mazāks par 0,20 %, tomēr nav bijis vienāds ar nulli.

24. B. S. uzskata, ka Tiesai būtu arī jāpārbauda, vai *Kanavape* var tikt pielīdzināta cilvēkiem paredzētām zālēm Direktīvas 2001/83/EK¹⁰ izpratnē. Protams, ka šim jautājumam nav nekāda sakara ar pamatlietas priekšmetu. Proti, *Tribunal correctionnel de Marseille* ir notiesājusi B. S. un C. A. ne vien par indīgo augu tirdzniecības regulējuma pārkāpumu, bet arī par zāļu (pēc to atspoguļojuma, nevis pēc to funkcijas) tirgošanu, nesaņemot tirgū laišanas atļauju. Tomēr manā ieskatā Tiesa nevar veikt B. S. ieteikto pārbaudi, jo saskaņā ar pastāvīgo judikatūru atbilde uz lietas dalībnieku minētajiem papildu jautājumiem nebūtu saderīga ar Tiesas Statūtu 23. pantā noteikto pienākumu ļaut dalībvalstu valdībām iesniegt apsvērumus, ievērojot to, ka ieinteresētajām personām tiek paziņots tikai iesniedzējtiesas nolēmums¹¹. Šī paša iemesla dēļ Tiesa pretēji B. S. aicinātajam nevar pārbaudīt tāda tiesiskā regulējuma kā pamatlietā aplūkotais atbilstību Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 15., 16. un 17. pantam, uz kuriem lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav nekādu norāžu.

25. No minētā es secinu, ka Tiesas izvērtējumam ir jāaprobežojas ar vērtējumu par tāda valsts tiesiskā regulējuma atbilstību Regulām Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013, kā arī LESD 34. un 36. pantam, kas kaņepju importu no citām dalībvalstīm ierobežo ar to šķiedrām un sēklām.

26. Tāpēc turpinājumā es vispirms izvērtēšu šāda tiesiskā regulējuma atbilstību šīm regulām un pēc tam tā atbilstību LESD 34. un 36. pantam.

B. Par Regulu Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 interpretāciju

27. Uzsvēršu, ka aplūkojamajā gadījumā, tā kā kaņepju audzēšana, kā arī *CBD* iegūšana ir notikusi Čehijas Republikā, B. S. un C. A. importētais produkts ir *CBD* eļļa¹². Tātad ir jānoskaidro, vai Regulas Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 nepieļauj, ka dalībvalsts aizliedz *CBD* eļļas importu no citas dalībvalsts, ja tā ir iegūta no visa kaņepju auga, nevis tikai no tās šķiedrām un sēklām.

28. Šajā saistībā B. S. apgalvo, ka *CBD* ir lauksaimniecības produkts LESD 38. panta 1. punkta izpratnē un ka šajā ziņā uz to attiecas Regulas Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013, kuras nepieļauj, ka dalībvalsts ierobežo kaņepju auga izmantošanu tikai ar tā šķiedrām un sēklām. Līdzīgi arī C. A. vedina uz to, ka Regulas Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 ir piemērojamas visam kaņepju augam, tātad arī *CBD*, kas iegūts no tā ziediem un lapām, un ka 1990. gada 22. augusta rīkojums apdraud kaņepju tirgus kopīgo organizāciju.

⁹ BS ieskatā sliekšnis 0,20 % gan esot piemērojams vienīgi kaņepes augam, bet nevis no kaņepēm iegūtajam galaproduktam.

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2001. gada 6. novembris) par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm (OV 2001, L 311, 67. lpp.).

¹¹ Spriedums, 2020. gada 30. janvāris, *Dr. Willmar Schwabe* (C-524/18, EU:C:2020:60, 30. punkts).

¹² Skat. 13. punktu iepriekš.

29. Savukārt Francijas valdība uzskata, ka Regulas Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 nav piemērojamas, jo pirmā reglamentē kaņepju audzēšanu, nevis to tirdzniecību, un otrā attiecas nevis uz kaņepju lapām un ziediem, bet tikai uz stiebriem un sēklām. Katrā ziņā, vienīgā atbilstošā šo regulu norma, proti, Regulas Nr. 1308/2013 189. pants, neaizliedzot tādas pasākumus kā pamatlietā aplūkots.

30. Grieķijas valdība tiesas sēdē norādīja, ka uz *CBD* neattiecas Regulu Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 piemērošanas joma. Līdzīgi Komisija uzsver, ka *CBD* ir organiska ķīmiska viela, uz kuru šajā ziņā šīs regulas nevarot attiekties.

31. Manā ieskatā Regulas Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 neliedz dalībvalstij aizliegt *CBD* eļļas importu no kādas citas dalībvalsts, ja tā ir iegūta no visa kaņepju auga. Manuprāt, *CBD* eļļa neietilpst to produktu skaitā, kuriem ir piemērojamas Regulas Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013. Katrā ziņā šīs regulas, ja pieņemtu, ka tās ir piemērojamas, neaizliedgtu dalībvalstij pieņemt tādu tiesisko regulējumu kāds ir aprakstīts iepriekš 27. punktā, ar nosacījumu, ka tas ir piemērots, lai nodrošinātu cilvēku veselības aizsardzību, un ka tas nepārsniedz to, kas ir nepieciešams šā mērķa sasniegšanai.

32. Turpinājumā es izvērtēšu Regulu Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 piemērojamību un pēc tam pakārtoti – to piemērošanu.

1. Par Regulu Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 piemērojamību

33. Norādišu, ka Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta d) apakšpunktā “lauksaimniecības produkti”, uz kuriem tā attiecas, ir definēti kā “Līgumu I pielikumā uzskaitītie produkti, izņemot zivsaimniecības produktus, kā arī kokvilna”. Līdzīgi Regulas Nr. 1308/2013 1. panta 1. punktā ir noteikts, ka ar to izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju, kas aptver visus “produktus, kuri minēti Līgumu I pielikumā, izņemot zvejas un akvakultūras produktus, kā tie definēti Savienības tiesību aktos par kopīgo tirgus organizāciju zvejas un akvakultūras produktu jomā”. Attiecībā uz kaņepēm līgumu I pielikumā, pirmkārt, ir minēta Briseles nomenklatūras pozīcija 57.01, proti, “kaņepāju šķiedra (*Cannabis sativa*), neapstrādāta vai apstrādāta, bet nevērpta; kaņepāju šķiedru atsukas un atbiras (tostarp plucinātas lupatas vai virves)” un, otrkārt, Briseles nomenklatūras 12. nodaļa, proti, “Eļļas augu sēklas un augļi; dažādi graudi, sēklas un augļi; augi rūpniecības un medicīnas vajadzībām; salmi un rupjā lopbarība”, ieskaitot kaņepju sēklas.

34. Šeit ir jāatsaucas uz preču aprakstīšanas un kodēšanas harmonizētās sistēmas skaidrojumiem¹³. Proti, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka, lai arī tiem nav juridiski saistoša spēka, šiem skaidrojumiem ir svarīga nozīme dažādu muitas tarifu pozīciju piemērojamības interpretācijā¹⁴. Tā, skaidrojumā pie Harmonizētās preču aprakstīšanas un kodēšanas sistēmas pozīcijas 5302 ir norādīts, ka tajā ietilpst¹⁵: “1) neapstrādāti kaņepāji, kas ir vai nav izkulti; 2) mērcēti kaņepāji, kuru šķiedras, daļēji atdalījušās no stublāja daļas, joprojām ir ar tiem saistītas; 3) kulstītas kaņepes, tas ir, tikai pakulas, ko veido šķiedras kūliši (tekstilšķiedra), kuru garums dažreiz pārsniedz 2 metrus; 4) ķemmētas vai citādi vērpsanai sagatavotas (bet nevērptas) kaņepju pakulas, parasti lentu vai kušķu veidā¹⁶” [neoficiāls tulkojums].

13 Preču aprakstīšanas un kodēšanas *harmonizēto sistēmu* ir izveidojusi Pasaules Muitas organizācija un tā ir ieviesta ar Starptautisko Konvenciju par Harmonizēto preču aprakstīšanas un kodēšanas sistēmu, kas noslēgta Briselē 1983. gada 14. jūnijā (skat. iepriekš 4. zemsvītras piezīmi).

14 Spriedumi, 2017. gada 9. februāris, *Madaus* (C-441/15, EU:C:2017:103, 38. punkts), un 2018. gada 13. septembris, *Vision Research Europe* (C-372/17, EU:C:2018:708, 23. punkts).

15 Papildus kaņepāju šķiedru atsukām un atbīrām, kas rodas kaņepju šķetināšanas un sukāšanas procesā un par kurām šeit nav runa.

16 Precizējams, ka kaņepju kulšanas procesā no tām tiek izdalītas šķiedras, degradējot to gumijoto apvalku. Kaņepju vērpsanas procesā pēc to kulšanas un žāvēšanas notiek garo un īso šķiedru atdalīšana, lai iegūtu pakulas. Īsā šķiedra ir kaņepes stiebra kokainā iekšējā daļa, kas paliek pāri pēc pakulu atdalīšanas.

35. Izskatāmajā lietā aplūkotā *CBD* eļļa tiek iegūta no kaņepes auga, pievienojot oglekļa dioksīdu zem augsta spiediena un zemā temperatūrā. Tādējādi *CBD* eļļu nevar uzskatīt par neapstrādātām kaņepēm, kas tiek definētas kā kaņepes “no lauka”. Tāpat to nevar uzskatīt ne par kultām, ne vērptām kaņepēm un arī ne par pakulām, jo *CBD* ieguves process neietver šķiedru atdalīšanu no pārējā auga.

36. Tātad *CBD* eļļa nav viens no Līgumu I pielikumā minētajiem produktiem. No tā izriet, ka *CBD* eļļa neietilpst Regulu Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 piemērošanas jomā, jo Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta d) apakšpunktā un Regulas Nr. 1308/2013 1. panta 1. punktā ir noteikts, ka tās ir piemērojamas produktiem, “kuri minēti Līgumu I pielikumā”.

37. Šī secinājuma pamatošanai es uzsvēršu, pirmkārt, ka, izņemot kokvilnu, kas skaidri minēta Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta d) apakšpunktā, ne šajā tiesību normā, ne Regulas Nr. 1308/2013 1. pantā nav paredzēts, ka tie attiektos uz produktiem, kas nav minēti Līgumu I pielikumā. Kokvilnas skaidra iekļaušana Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta d) apakšpunktā, kā arī zvejniecības un akvakultūras produktu skaidra izslēgšana no Regulas Nr. 1307/2013 4. panta 1. punkta d) apakšpunkta un Regulas Nr. 1308/2013 1. panta 1. punkta, no kuriem daži tomēr ir minēti Līgumu I pielikumā, apstiprina, ka atsauce uz Līgumu I pielikumā uzskaitītajiem produktiem ir izsmeljoša.

38. Otrkārt, jānorāda, ka Regulas Nr. 1308/2013 I pielikumā, kurā saskaņā ar šīs regulas 1. panta 2. punktu ir uzskaitīti “lauksaimniecības produkti, kas definēti 1. punktā”, uz kaņepēm attiecas Kombinētās nomenklatūras pozīcija 5302 un apakšpozīcija 1207 99 91, kuras atbilst Līgumu I pielikumā norādītajām Briseles nomenklatūras pozīcijām. Tātad attiecībā uz kaņepēm Regulas Nr. 1308/2013 I pielikumā nav norādīta neviena cita pozīcija, kas jau nebūtu minēta Līgumu I pielikumā. It īpaši, Regulas Nr. 1308/2013 I pielikumā nav norādīta ne *CBD* eļļa, ne arī *CBD*.

39. Treškārt, nevar uzskatīt, ka *CBD* eļļa ietilpst Regulu Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 piemērošanas jomā kā kaņepju pirmās pakāpes pārstrādes produkts LESD 38. panta 1. punkta izpratnē.

40. Šajā ziņā norādišu, ka LESD 38. panta 1. punktā “lauksaimniecības produkti” ir definēti kā “zemkopības, lopkopības un zivsaimniecības produkti, kā arī pirmās pakāpes pārstrādes produkti, kas ir tieši saistīti ar šādiem produktiem”. Saskaņā ar judikatūru pirmās pakāpes pārstrādes jēdziens nozīmē acīmredzamu savstarpēju ekonomisko saistību starp izejvielām un ražošanas procesā iegūtajiem produktiem neatkarīgi no šajā procesā ietvertu darbību skaita¹⁷. Tomēr LESD 38. panta 3. punktā ir ietverta cita lauksaimniecības produktu definīcija. Saskaņā ar šo tiesību normu lauksaimniecības produkti ir produkti, kas ir iekļauti Līgumu I pielikumā ietvertajā sarakstā. No judikatūras izriet, ka šīs abas definīcijas veido vienu definīciju, no kā izriet, ka produkts, kas atbilst LESD 38. panta 1. punktā paredzētajai lauksaimniecības produkta definīcijai, bet nav uzskaitīts Līgumu I pielikumā, nevar tikt uzskatīts par lauksaimniecības produktu¹⁸, un tātad uz to nevar attiekties tostarp LESD 43. pants, kas ir regulu par tirgu kopīgo organizāciju juridiskais pamats. Citiem vārdiem, Līgumu I pielikumā ietvertais saraksts ir izsmeljošs.

41. Taču, pirmkārt, es šaubos, ka *CBD* eļļu varētu uzskatīt par kaņepju pirmās pakāpes pārstrādes produktu. Šajā ziņā ir jāatsaucas uz Grieķijas Republikas un Komisijas apsvērumiem, saskaņā ar kuriem *CBD* eļļa, kas tiek iegūta no kaņepju auga, izmantojot sarežģītu un dārgu procesu, nav “tieši saistīta” ar šo augu, kā tas ir prasīts LESD 38. panta 1. punktā.

¹⁷ Spriedums, 1974. gada 29. maijs, *König* (185/73, EU:C:1974:61, 13. punkts).

¹⁸ Spriedumi, 1962. gada 14. decembris, Komisija/Luksemburga un Beļģija (2/62 un 3/62, EU:C:1962:45, 830. lpp.); 1981. gada 25. marts, *Coöperatieve Stremsel-en Kleursel-fabriek*/Komisija (61/80, EU:C:1981:75, 19.–21. punkts), un 1984. gada 29. februāris, *Cilfit* u.c. (77/83, EU:C:1984:91, 11. un 12. punkts). Šajā ziņā skat. Bianchi, D., *Jurisclasseur Europe Traité*, faksimilizdevums Nr. 1310, 2014. gada oktobris (9. rindkopa).

42. Otrkārt, pat pieņemot, ka *CBD* eļļu varētu uzskatīt par kaņepju pirmās pakāpes pārstrādes produktu, tā tomēr neietilptu Regulu Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 piemērošanas jomā.

43. Proti, lai *CBD* eļļa ietilptu šo regulu piemērošanas jomā, nepietiek ar to, ka tā tiek kvalificēta kā pirmās pakāpes pārstrādes produkts LESD 38. panta 1. punkta izpratnē. Kā esmu izklāstījis iepriekš 36.–38. punktā, Regulās Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 ir skaidri noteikts, ka tās ir piemērojamas nevis lauksaimniecības produktiem LESD 38. panta 1. punkta izpratnē, tostarp pirmās pakāpes pārstrādes produktiem, bet gan vienīgi lauksaimniecības produktiem, kas *uzskaitīti Līgumu I pielikumā*. Šāda interpretācija būtu pretrunā iepriekš 40. punktā minētajai judikatūrai par Līgumu I pielikumā ietvertā saraksta izsmēlošo raksturu.

44. Tāpat nevar uzskatīt, ka *CBD* eļļa ietilpst Regulu Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 piemērošanas jomā kā *Līgumu I pielikumā minēta produkta*, proti, neapstrādātu kaņepju, pirmās pakāpes pārstrādes produkts. Šāda interpretācija būtu pretrunā tai pašai judikatūrai.

45. No minētā es secinu, ka *CBD* eļļa neietilpst Regulu Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 piemērošanas jomā. Tomēr gadījumam, ja Tiesa uzskatītu, ka Regulas Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 ir piemērojamas *CBD* eļļai, es tagad pārbaudīšu, vai tām ir pretrunā tāds tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkots.

2. Par Regulu Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 piemērošanu

46. Kā norādīts iepriekš 31. punktā, pat pieņemot, ka Regulas Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 būtu piemērojamas kaņepju eļļai, tās, manuprāt, neliedz dalībvalstij pieņemt tādu tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkojamais, ar nosacījumu, ka tas ir piemērots, lai nodrošinātu cilvēku veselības aizsardzību, un ka tas nepārsniedz to, kas ir nepieciešams šā mērķa sasniegšanai.

47. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros, kas ietilpst Savienības un dalībvalstu dalītajā kompetencē, dalībvalstīm ir likumdošanas pilnvaras, kas tām ļauj īstenot savu kompetenci, ciktāl Savienība nav īstenojusi savējo. Tādējādi, ja konkrētā nozarē ir pieņemta regula par tirgus kopīgu organizāciju, dalībvalstīm ir jāatturas no jebkādiem pasākumiem, kas varētu to pārkāpt vai ierobežot, vai arī kavēt tās pienācīgu darbību. Tomēr tirgus kopīgas organizācijas izveide neliedz dalībvalstīm piemērot valsts tiesību normas, kurām ir vispārējo interešu mērķis, kas nav šīs tirgus kopīgas organizācijas mērķis, pat ja šīs tiesību normas var ietekmēt iekšējā tirgus darbību attiecīgajā nozarē¹⁹.

48. Šajā lietā, man šķiet, ka ar tādu valsts tiesisko regulējumu, ar kuru no citām dalībvalstīm ir aizliegts importēt *CBD* eļļu, ja tā ir iegūta no visa auga, nav nedz paredzēta atkāpe ne no vienas Regulu Nr. 1307/2013 un Nr. 1308/2013 tiesību normas attiecībā uz kaņepēm, nedz arī šis regulējums pārkāpj šīs tiesību normas.

49. Regulas Nr. 1307/2013 32. panta 6. punktā, uz kuru atsaucas iesniedzējtiesa, ir noteikts, ka atbalsttiesīgas nav un līdz ar to par pamatu tiešmaksājumiem lauksaimniekiem nevar būt platības, kuras tiek izmantotas kaņepju audzēšanā, ja izmantotās šķirnes *THC* saturs pārsniedz 0,20 %. Tātad Regulas Nr. 1307/2013 32. panta 6. punkts attiecas uz kaņepju audzēšanu, bet nevis to importu no citas dalībvalsts, par ko ir runa izskatāmajā lietā. Nozīmes nav arī iesniedzējtiesas pieminētajam šīs regulas 35. panta 3. punktam, jo šajā tiesību normā ir tik vien kā atļauts Komisijai pieņemt deleģētos aktus, lai tostarp noteiktu šīs pašas regulas 32. panta 6. punktā paredzēto *THC* satura pārbaudes procedūru. Kas attiecas uz Regulu Nr. 1308/2013, lai gan tās 189. panta 1. punktā, uz kuru arī ir norādījusi

¹⁹ Spriedumi, 2015. gada 23. decembris, *Scotch Whisky Association* u.c. (C-333/14, EU:C:2015:845, 19. un 26. punkts), un 2019. gada 13. novembris, *Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė* (C-2/18, EU:C:2019:962, 28.–30. punkts).

iesniedzējtiesa, ir aizliegts importēt neapstrādātas kaņepes, ja to *THC* saturs pārsniedz 0,20 %, šeit ir runa ir par kaņepju importu “Savienībā” no trešajām valstīm, nevis kaņepju importu no citas dalībvalsts. Turklāt Regulas Nr. 1308/2013 189. pants ietilpst šīs regulas III daļā “Tirdzniecība ar trešām valstīm”, nevis tās II daļā “Iekšējais tirgus”.

50. Tomēr varētu uzskatīt, ka valsts tiesiskais regulējums, kas aizliedz *CBD* eļļas importu no citām dalībvalstīm, ja tā ir iegūta no visa auga, ir šķērslis Regulā Nr. 1308/2013 reglamentētajai kaņepju tirgus kopīgas organizācijas pienācīgai darbībai iepriekš 47. punktā minētās judikatūras izpratnē. Proti, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka Līgumu noteikumi, kas aizliedz jebkādu kvantitatīvu ierobežojumus vai pasākumus ar līdzvērtīgu iedarbību, ir konkrētās nozares tirgus kopīgās organizācijas neatņemama sastāvdaļa²⁰. Ikviens dalībvalsts pasākums, kas var tieši vai netieši, faktiski vai potenciāli traucēt tirdzniecību Savienībā, ir jāuzskata par pasākumu ar importa kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību LESD 34. panta izpratnē²¹. Līdz ar to valsts tiesiskais regulējums, kas aizliedz *CBD* eļļas importu, ja tā ir iegūta no visa kaņepes auga, tai skaitā tā lapām un ziediem, ir uzskatāms par pasākumu ar līdzvērtīgu iedarbību LESD 34. panta izpratnē. Proti, tāds tiesiskais regulējums padara neiespējamu *CBD* eļļas importu Francijā, jo, kā to tiesas sēdē norādīja Francijas valdība, ir tehniski ļoti grūti un ekonomiski nepamatoti iegūt *CBD* no kaņepju šķiedrām un sēklām.

51. Precizēšu, ka manā ieskatā Savienība savu kompetenci preču, uz kurām attiecas Regula Nr. 1308/2013, brīvas aprites jomā ir īstenojusi *izsmēloši*²². Šajā ziņā nav nozīmes tam, ka nevienā Regulas Nr. 1308/2013 normā nav skaidri paredzēts kvantitatīvo ierobežojumu un pasākumu ar līdzvērtīgu iedarbību aizliegums, jo šāds aizliegums, *pat nepastāvot to skaidri paredzētai normai*, ir regulas par tirgus kopīgo organizāciju attiecīgajā nozarē neatņemama sastāvdaļa²³. Nav nozīmes arī tam, ka Regulas Nr. 1308/2013 189. panta 2. punktā dalībvalstīm ir atļauts pieņemt “stingrākus noteikumus” nekā tie, kas ir paredzēti šī panta 1. punktā un aprakstīti iepriekš 49. punktā. Proti, Regulas Nr. 1308/2013 189. panta 2. punktā ir paredzēts, ka šādas tiesību normas dalībvalstīm ir jāpieņem “saskaņā ar LESD”, tātad tostarp LESD 34. pantu. Tāpēc manā ieskatā Regulas Nr. 1308/2013 189. panta 2. punktu nevar interpretēt tādējādi, ka ar to dalībvalstij ir atļauts aizliegt kaņepju eļļas importu *no citas dalībvalsts*.

52. Līdz ar to no iepriekš 47. punktā minētās judikatūras izriet, ka ar Regulu Nr. 1308/2013 dalībvalstīm ir aizliegts pieņemt tiesisko regulējumu, ar ko aizliedz *CBD* eļļas importu no citām dalībvalstīm gadījumā, ja tā ir iegūta no visa auga, ja vien šim tiesiskajam regulējumam nav vēl kāda cita vispārējo interešu mērķa, kā tie, uz kuriem attiecas šī regula.

53. Šajā ziņā Francijas valdība ir norādījusi, ka ar 1990. gada 22. augusta rīkojuma starpniecību tā īsteno mērķi aizsargāt cilvēku veselību un dzīvību.

54. Tomēr manā ieskatā nevar uzskatīt, ka Regula Nr. 1308/2013 *izsmēloši* aptver riskus cilvēku veselībai, ko rada vai varētu radīt kaņepes un no tām iegūtās vielas²⁴.

55. Protams, no 2003. gada 16. janvāra sprieduma *Hammarsten* (C-462/01, EU:C:2003:33, 34. un 35. punkts) izriet, ka risks cilvēku veselībai, ko rada narkotisko vielu lietošana, ir ticis ņemts vērā kaņepju tirgus kopīgās organizācijas ietvaros. Tādējādi varētu uzskatīt, ka Regulā Nr. 1308/2013 ir izsmēloši ņemti vērā riski, ko cilvēku veselībai rada kaņepes, neatkarīgi no tā, vai runa ir par *THC* radītajiem riskiem vai, attiecīgā gadījumā, *CBD* radītajiem riskiem.

20 Spriedums, 2003. gada 22. maijs, *Freskot* (C-355/00, EU:C:2003:298, 38. punkts). Skat. arī spriedumu, 2011. gada 3. marts, *Kakavetsos-Fragkopoulos* (C-161/09, EU:C:2011:110, 27. punkts) un ģenerālvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā *Kakavetsos-Fragkopoulos* (C-161/09, EU:C:2010:531, 34. punkts).

21 Spriedumi, 1974. gada 11. jūlijs, *Dassonville* (8/74, EU:C:1974:82, 5. punkts); 2015. gada 23. decembris, *Scotch Whisky Association u.c.* (C-333/14, EU:C:2015:845, 31. punkts), un 2016. gada 27. oktobris, *Audace u.c.* (C-114/15, EU:C:2016:813, 66. punkts).

22 Skat. pēc analogijas spriedumu, 2019. gada 13. novembris, *Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė* (C-2/18, EU:C:2019:962, 42.–45. punkts).

23 Spriedums, 1978. gada 29. novembris, *Redmond* (83/78, EU:C:1978:214, 52.–55. punkts).

24 Skat. pēc analogijas spriedumu, 2019. gada 13. novembris, *Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė* (C-2/18, EU:C:2019:962, 46.–53. punkts).

56. Tomēr norādāms, ka atšķirībā no Regulas (EEK) Nr. 1430/82²⁵ 1. un 2. apsvēruma, par kuriem ir runa iepriekšējā punktā minētajā spriedumā, Regulā Nr. 1308/2013 saistībā ar kaņepju kultūrām nav tiešu norāžu uz cilvēku veselības aizsardzību. Regulas Nr. 1308/2013 154. apsvērumā ir norādīts, ka, “lai nepieļautu to, ka nelikumīgas kultūras rada traucējumus [...] tirgū”, ir nosakāms maksimālais *THC* saturs kaņepēs, kas tiek importētas Savienībā²⁶.

57. Jānorāda arī, ka citi Savienības tiesību akti, kuru mērķis ir cilvēku veselības aizsardzība, var būt piemērojami attiecībā uz kaņepēm un tostarp uz *CBD*, kas iegūts no tām.

58. Tā no C. A. un Komisijas apsvērumiem izriet, ka *CBD* tiek izmantots kosmētikas līdzekļos, kurus var laist tirgū tikai tad, ja atbildīgā persona garantē, ka tie ir droši cilvēku veselībai, un sagatavo ziņojumu par to drošumu. Ja produkts apdraud cilvēku veselību, šai personai par to nekavējoties ir jāinformē kompetentās valsts iestādes²⁷.

59. Tāpat no C. A., Grieķijas Republikas un Komisijas apsvērumiem izriet, ka *CBD* varētu būt uzskatāms par jaunu pārtikas produktu Regulas (ES) 2015/2283²⁸ 3. panta izpratnē. Komisijai ir ticis iesniegts attiecīgs pieteikums. Šobrīd tas tiek izskatīts. Ja *CBD* būtu uzskatāms par jaunu pārtikas produktu Regulas 2015/2283 izpratnē, tā laišanai tirgū būtu jāsaņem Komisijas atļauja un tas būtu jāiekļauj Savienības jauno atļauto pārtikas produktu sarakstā, kas ir iespējams tikai tad, ja šis pārtikas produkts “nerada nekādu risku cilvēku veselībai, ņemot vērā pieejamos zinātniskos datus”²⁹.

60. Visbeidzot, nesen Komisija ir atļāvusi laist tirgū zāles, kuru pamatā ir *CBD*³⁰, pamatojoties uz Regulas (EK) Nr. 726/2004 10. panta 2. punktu³¹.

61. Tādējādi riski cilvēku veselībai, kādus rada kaņepes un no tām iegūtās vielas, Regulā Nr. 1308/2013 nav ietverti *izsmelīgi*. No tā izriet, ka dalībvalsts var pieņemt tiesisko regulējumu, kura mērķis ir cilvēku veselības aizsardzība pret *CBD* radītajiem riskiem, ja vien, kā tas tiek prasīts judikatūrā³², šis tiesiskais regulējums ir piemērots, lai nodrošinātu šāda mērķa īstenošanu, un nepārsniedz to, kas ir nepieciešams šī mērķa sasniegšanai. Šāda valsts tiesiskā regulējuma nepieciešamības un samērīguma pārbaude tiks veikta turpinājumā C sadaļā.

25 Padomes Regula (1982. gada 18. maijs), ar ko paredz ierobežojumus kaņepju un kaņepju sēklu ieviešanai un groza Regulu (EEK) Nr. 1308/70 attiecībā uz kaņepēm (OV 1982, L 162, 27. lpp.). Regulas Nr. 1430/82 1. apsvērumā ir norādīts, ka “arvien pieaugošā narkotisko vielu izmantošana Kopienā var apdraudēt cilvēku veselību”. Šīs pašas regulas 2. apsvērumā ir paredzēts, ka gan attiecībā uz kaņepēm piešķiramais atbalsts, gan kaņepju imports Savienībā ir jāattiecinā tikai uz “šķirnēm, kas sniedz pietiekamas garantijas cilvēku veselībai”.

26 Tāpat tas ir 2008. gada 11. jūlija rīkojumā *Babanov* (C-207/08, nav publicēts, EU:C:2008:407, 28.–30. punkts), kurā Tiesa saistībā ar maksimālo *THC* saturu atsaucas nevis uz mērķi aizsargāt cilvēku veselību, bet gan vienīgi uz “riskiem, ka nelikumīgas kultūras tiek slēptas likumīgi audzēto vidū”.

27 Šie pienākumi ir paredzēti attiecīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1223/2009 (2009. gada 30. novembris) par kosmētikas līdzekļiem (OV 2009, L 342, 59. lpp.) 3. pantā, 5. panta 1. punktā, 10. pantā un šīs regulas I pielikumā, kā arī šīs pašas regulas 5. panta 2. punkta otrajā daļā.

28 Eiropas Parlamenta un Padomes regula (2015. gada 25. novembris) par jauniem pārtikas produktiem un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1169/2011 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 258/97 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1852/2001 (OV 2015, L 327, 1. lpp.).

29 Regulas 2015/2283 6. pants un 7. panta a) punkts.

30 Komisijas 2019. gada 19. septembra Īstenošanas lēmums, ar ko saskaņā ar [Regulu Nr. 726/2004] piešķir tirdzniecības atļauju cilvēkiem paredzētām zālēm reti sastopamu slimību ārstēšanai “Epidyolex – cannabidiol” (COM(2019) 6893 *final*).

31 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2004. gada 31. marts), ar ko nosaka cilvēkiem paredzēto un veterināro zāļu reģistrēšanas un uzraudzības Kopienas procedūras un izveido Eiropas Zāļu aģentūru (OV 2004, L 136, 1. lpp.).

32 Spriedums, 2019. gada 13. novembris, *Lietuvos Respublikos Seimo narių grupė* (C-2/18, EU:C:2019:962, 56. un 57. punkts).

C. Par LESD 34. un 36. panta interpretāciju

62. Turpinājumā es izvērtēšu, vai LESD 34. un 36. pants nepieļauj, ka dalībvalsts aizliedz *CBD* eļļas importu no citām dalībvalstīm, ja tā ir tikusi iegūta no visa kaņepju auga, pamatojoties uz to, ka tāda tiesiskā regulējuma mērķis ir cilvēku veselības un dzīvības aizsardzība. Šeit vispirms būs jānoskaidro, vai LESD 34. un 36. pants ir piemērojami attiecībā uz valsts tiesisko regulējumu par *CBD* eļļu, vai arī, ja šī eļļa ir uzskatāma par narkotisko vielu, kas netiek izmantota medicīniskiem vai zinātniskiem mērķiem, runa ir par “ārpus civiltiesiskās apgrozības” esošu preci.

63. B. S. apgalvo, ka *Kanavape* nevar uzskatīt par narkotisku vielu un ka tāpēc attiecībā uz to ir piemērojams LESD 34. un 36. pants. Tie nepieļaujot tādu tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkotais, kas ierobežo *Kanavape* importu, lai gan nav ticis pierādīts nekāds risks veselībai. Arī C. A. uzskata, ka uz elektroniskajām cigaretēm paredzētajiem *CBD* saturošiem šķidrumiem attiecas LESD 34. un 36. pants, kuriem ir pretrunā 1990. gada 22. augusta rīkojums. Grieķijas valdība uzskata, ka šis rīkojums neatbilst LESD 34. un 36. pantam.

64. Savukārt Francijas valdība uzskata, ka 1990. gada 22. augusta rīkojums, pat ja pieņem, ka tas ir pretrunā LESD 34. pantam, esot pamatots ar cilvēku veselības un dzīvības aizsardzību LESD 36. panta izpratnē, jo ar to tostarp ir vienīgi aizliegts importēt kaņepju lapas un ziedus, nevis visu augu, kas atbilst Francijas Republikas starptautiskajām saistībām.

65. Komisija uzskata, ka LESD 34. un 36. pants ir piemērojami attiecībā uz *CBD*. Tās ieskatā LESD 34. pantam ir pretrunā tāds tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, bet iesniedzējtiesas ziņā ir – pārbaudīt, vai šis tiesiskais regulējums ir piemērots, lai aizsargātu cilvēku veselību un dzīvību, un vai tas ir samērīgs LESD 36. panta izpratnē.

66. Vispirms norādīšu, ka manā ieskatā LESD 34. un 36. pants ir piemērojami un ka tie nepieļauj tādu tiesisko regulējumu, kāds ir aprakstīts iepriekš 62. punktā, jo *CBD* eļļai, šķiet, nav psihotropas iedarbības, un tāvad pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums nav piemērots, lai nodrošinātu cilvēku veselības aizsardzību. Tomēr iesniedzējtiesas uzdevums būs pārliecināties, ka *CBD* eļļas izmantošana nerada nekādus riskus, kas saistīti ar iespējamu kaitīgu ietekmi, jo īpaši *tādus, kas nav ar psihotropu raksturu*, un, ja tāds risks pastāv, ka pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums nepārsniedz to, kas ir nepieciešams cilvēku veselības aizsardzībai.

67. Tāpēc turpinājumā es vispirms pievērsīšos LESD 34. un 36. panta piemērojamībai un pēc tam to piemērošanai.

1. Par LESD 34. un 36. panta piemērojamību

68. No judikatūras izriet, ka, tā kā narkotisko vielu kaitīgums ir vispāratzīts, to tirdzniecība ir aizliegta visās dalībvalstīs, izņemot stingri kontrolētu tirdzniecību medicīniskiem un zinātniskiem nolūkiem³³. Līdz ar to uz narkotiskajām vielām, kuras kā, piemēram, Nīderlandes *coffee-shops* tirgotais kanabiss, neatrodas apgrozībā, kurā to izmantošanu medicīniskiem un zinātniskiem mērķiem stingri pārraudzītu kompetentās iestādes, preču brīva aprīte neattiecas³⁴. Turpretim uz narkotiskajām vielām –, kuras kā, piemēram, opija atvasinājums diamorfin, ko izmanto ārstēšanā kā atsāpīnātāju, atrodas šādā apgrozībā, –preču brīva aprīte attiecas³⁵.

69. Izskatāmajā lietā aplūkotā *CBD* eļļa netiek tirgota kompetento iestāžu stingri uzraudzītā apgrozībā, lai to izmantotu medicīniskos un zinātniskos nolūkos. Līdz ar to, ja *CBD* eļļa būtu uzskatāma par narkotisko vielu, tā neietilptu LESD 34. un 36. panta piemērošanas jomā.

70. Manuprāt, šajā gadījumā tas tā nav.

71. Šajā ziņā norādāms, ka no C. A. un Komisijas apsvērumiem izriet, ka Francijas tiesībās *CBD* atšķirībā no *THC* netiek klasificēts kā narkotiska viela.

72. Tāpat norādišu, ka, lai gan Tiesa divas reizes ir atzinusi, ka izstrādājumi, kuru izejviela ir kanabiss, neietilpst preču brīvas aprītes noteikumu piemērošanas jomā, nevienā no šīm lietām nebija runa par *CBD*. Pirmajā lietā runa bija par hašišu, koncentrētiem kanabisa sveķiem³⁶, bet otrajā lietā – par kanabisu, kas tika tirgots Nīderlandes *coffee-shops* un kam tādā, pilnīgi skaidrs, bija ievērojams *THC* saturs³⁷.

33 Spriedums, 2010. gada 16. decembris, *Josemans* (C-137/09, EU:C:2010:774, 36. punkts).

34 Spriedums, 2010. gada 16. decembris, *Josemans* (C-137/09, EU:C:2010:774, 31., 42. un 54. punkts). Precizēšu, ka, lai arī Nīderlandes Karaliste piekopj iecietības politiku attiecībā pret kanabisa tirdzniecību (stingri ierobežotos daudzumos), tas nekādi nemaina to, ka šajā dalībvalstī tas ir aizliegts (spriedums, 2010. gada 16. decembris, *Josemans* (C-137/09, EU:C:2010:774, 12., 13. un 43. punkts). Skat. arī spriedumus, 1981. gada 5. februāris, *Horvath* (50/80, EU:C:1981:34, 10.–13. punkts); 1982. gada 26. oktobris, *Wolf* (221/81, EU:C:1982:363, 8.–13. un 16. punkts); 1982. gada 26. oktobris, *Einberger* (240/81, EU:C:1982:364, 8.–13. un 16. punkts); 1984. gada 28. februāris, *Einberger* (294/82, EU:C:1984:81, 14., 15. un 22. punkts); 1988. gada 5. jūlijs, *Mol* (269/86, EU:C:1988:359, 15., 16. un 21. punkts), un 1988. gada 5. jūlijs, *Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat* (289/86, EU:C:1988:360, 17., 18. un 23. punkts). Visbeidzot, skat. Van Cleynenbreugel, P., *Droit matériel de l'Union européenne. Libertés de circulation et marché intérieur*, Larcier, Brisele, 2017 (55. lpp.).

35 Spriedums, 1995. gada 28. marts, *Evans Medical un Macfarlan Smith* (C-324/93, EU:C:1995:84, 20. punkts). Atzīmēšu, ka šajā lietā diamorfin bija importēts *medicīniskos nolūkos* un ka tā imports tādējādi bija likumīgs (spriedums, 1995. gada 28. marts, *Evans Medical un Macfarlan Smith* (C-324/93, EU:C:1995:84, 4., 20. un 37. punkts). Skat. ģenerālvokāta Ī. Bota [Y. Bot] secinājumus lietā *Josemans* (C-137/09, EU:C:2010:433, 85. un 86. punkts), atbilstoši kuriem “saskaņā ar iekšējā tirgus noteikumiem visas narkotiskās vielas nav iekļaujamas vienā kategorijā. Kategorija ir atkarīga nevis no preču veida, bet no to galīgā patēriņa. Tādējādi saskaņā ar pastāvīgo judikatūru narkotiskām vielām, kam ir medicīnisks vai zinātnisks lietojums, ir piemērojams iekšējā tirgus tiesiskais regulējums. Tomēr tā tas nav gadījumā, ja narkotiskās vielas ir nelikumīgi importētas vai paredzētas nelikumīgiem nolūkiem”. Visbeidzot, skat. Blumann, C., “Le champ d'application du marché intérieur”, no: Blumann, C. (zin. red.), *Introduction au marché intérieur. Libre circulation des marchandises*, Éditions de l'université de Bruxelles, Brisele, 2015 (70. rindkopa).

36 Spriedums, 1988. gada 5. jūlijs, *Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat* (289/86, EU:C:1988:360, 17. punkts).

37 Spriedums, 2010. gada 16. decembris, *Josemans* (C-137/09, EU:C:2010:774, 36. punkts).

73. Visbeidzot, norādāms, ka *CBD* netiek uzskatīts par narkotisko vielu starptautiskajās konvencijās, kuru līgumslēdzējas puses ir dalībvalstis, proti, Apvienoto Nāciju Organizācijas Vienotajā konvencijā par narkotiskajām vielām, kas noslēgta Ņujorkā 1961. gada 30. martā un grozīta ar 1972. gada protokolu par grozījumiem 1961. gada Vienotajā konvencijā (turpmāk tekstā – “Vienotā konvencija”)³⁸, un Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijā par psihotropajām vielām, kas noslēgta Vīnē 1971. gada 21. februārī (turpmāk tekstā – “Konvencija par psihotropajām vielām”)³⁹.

74. Proti, Vienotās konvencijas 1. panta 1. punkta j) apakšpunktā kā “narkotiska viela” tiek definēta ikviena viela, kas iekļauta šai konvencijai pielikumā pievienotajā I un II sarakstā. Vienotajai konvencijai pievienotajā I tabulā ir šāds ieraksts: “kanabiss, kanabisa sveķi, kanabisa ekstrakti un krāsvielas”. Protams, *CBD* varētu uzskatīt par “kanabisa ekstraktu”, vēl jo vairāk tāpēc, ka tas tiek iegūts galvenokārt no kanabisa lapām un ziediem⁴⁰, un ka saskaņā ar Vienotās konvencijas 1. panta 1. punkta b) apakšpunktu “jēdziens kanabiss apzīmē kanabisa auga ziedošās vai augļainās ziedkopas (izņemot sēklas un lapas, kurām nav ziedkopu) [...]”. Tomēr, pirmkārt, no Vienotās konvencijas 28. panta 2. punkta izriet, ka tā nav piemērojama attiecībā uz kanabisa auga audzēšanu “vienīgi rūpnieciskos nolūkos (šķiedras un sēklas) vai dārzkopības nolūkos”, un, otrkārt, no Apvienoto Nāciju publicētajiem Vienotās konvencijas komentāriem⁴¹ izriet, ka šā auga audzēšana jebkādos citos [rūpnieciskos vai dārzkopības] nolūkos” nav pakļauta šīs pašas konvencijas 23. pantā paredzētajam kontroles regulējumam. Citiem vārdiem, kanepju audzēšana nav pakļauta kontrolei, ja tās nolūks nav narkotiskas vielas ražošana. Lai gan Konvencijā par psihotropajām vielām *THC* tiek uzskatīts par psihotropu vielu⁴², *CBD* par tādu tajā neuzskata.

75. Visbeidzot, norādišu, ka Pasaules Veselības organizācija ir ieteikusi Apvienoto Nāciju Organizācijai grozīt Vienotajai konvencijai pievienoto I tabulu, lai precizētu, ka *CBD* nav narkotiska viela, pirmkārt, šajā tabulā svītrojot norādi uz “kanabisa ekstraktiem un krāsvielām” un, otrkārt, ievietojot zemsvītras piezīmi, kurā būtu norādīts, ka “preparāti, kas galvenokārt satur [*CBD*] un kuros [*THC*] saturs nav lielāks par 0,20 %, netiek pakļauti starptautiskajai kontrolei⁴³”. Francijas valdības tiesas sēdē minētais apstāklis, ka Vienotā konvencija nav tikusi grozīta atbilstoši Pasaules Veselības organizācijas ieteikumam, manā ieskatā nepierāda, ka *CBD* ir jāuzskata par narkotisko vielu šīs konvencijas izpratnē, jo pašlaik tā nav iekļauta to psihotropo vielu skaitā, kuras ir uzskaitītas Konvencijā par psihotropajām vielām.

76. No minētā izriet, ka *CBD* eļļa ietilpst LESD 34. un 36. panta piemērošanas jomā.

38 Apvienoto Nāciju Organizācijas līgumu krājums, 520. sēj., Nr. 7515.

39 Apvienoto Nāciju Organizācijas līgumu krājums, 1019. sēj., Nr. 14956. Šajā ziņā precizēšu, ka, cik man zināms, nevienā Savienības tiesību aktā nav definēts, kas ir “narkotiska viela” vai “narkotikas”. Proti, gan Padomes Pamatlēmuma 2004/757/TI (2004. gada 25. oktobris), ar ko paredz minimuma noteikumus par noziedzīgu darbību pazīmēm un sodiem narkotisko vielu nelikumīgas tirdzniecības jomā (OV 2004, L 335, 8. lpp.), 1. panta 1. punkta a) apakšpunktā, gan Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolikumu (1985. gada 14. jūnijs) starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām (OV 2000, L 239, 19. lpp.), 71. panta 1. punktā šajā saistībā ir norādīts uz Vienoto konvenciju, kā arī uz Konvenciju par psihotropajām vielām. Līdz ar to man šķiet, ka, lai noskaidrotu, vai *CBD* ir uzskatāms par narkotisku vielu, ir nepieciešams izmantot šīs starptautiskās konvencijas. Papildus atzīmēšu, ka 1988. gada 5. jūlija spriedumā *Mol* (269/86, EU:C:1988:359, 24. un 25. punkts) Tiesa norāda, ka Konvencijā par psihotropajām vielām par psihotropām vielām tiek uzskatīti amfetamīni un ka 1988. gada 5. jūlija spriedumā *Vereniging Happy Family Rustenburgerstraat* (289/86, EU:C:1988:360, 3. un 25. punkts) tā norāda, ka Vienotajā konvencijā par narkotiskām vielām tiek uzskatīti produkti, kuru izejviela ir Indijas kanepes, piemēram, hašišs.

40 Skat. iepriekš 11. punktā minētā 2018. gada 23. jūlija apkārtraksta 2.2. punktu.

41 Apvienotās Nācijas (red.), “Commentaires sur la convention unique sur les stupéfiants de 1961”, Ņujorka, 1975. Skat. šīs konvencijas 28. panta komentāru.

42 Konvencijas par psihotropajām vielām 1. panta e) punkts un tai pievienotā I tabula.

43 Pasaules Veselības organizācijas ģenerālsekretāra vēstule Apvienoto Nāciju Organizācijas ģenerālsekretāram, kas datēta ar 2019. gada 24. janvāri.

2. Par LESD 34. un 36. panta piemērošanu

77. No šī sprieduma 50. punkta izriet, ka tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, ar kuru ir aizliegts importēt *CBD* eļļu, ja tā ir iegūta no visa kaņepju auga, ir uzskatāms par pasākumu ar līdzvērtīgu iedarbību LESD 34. panta izpratnē.

78. Tomēr valsts pasākums, ar kuru tiek ierobežota preču brīva aprīte, tostarp var tikt attaisnots ar cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības apsvērumiem LESD 36. panta izpratnē. Šajā ziņā norādišu, ka, lai gan tas ir dalībvalstu ziņā – lemt par limeni, kādā tās vēlas nodrošināt cilvēku veselības un dzīvības aizsardzību, – tiesiskais regulējums, ar kuru var tikt ierobežota tāda LESD garantētā pamatbrīvība kā preču brīva aprīte, var tikt attaisnots ar cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības apsvērumiem LESD 36. panta izpratnē tikai tad, ja šis pasākums ir piemērots izvīrītā mērķa īstenošanai un nepārsniedz to, kas ir nepieciešams tā sasniegšanai⁴⁴.

79. Francijas valdība norāda, ka 1990. gada 22. augusta rīkojums ir pamatots ar LESD 36. pantā paredzētajiem cilvēku veselības aizsardzības apsvērumiem. Tā apgalvo, ka, lai gan šobrīd *CBD* toksiskums un bīstamība nav pierādīti, nesenos zinātniskos pētījumos, kas ir iekļauti *Centre d'évaluation et d'information sur la pharmacodépendance et l'addictovigilance* [Narkotiku atkarības un atkarību uzraudzības vērtēšanas un informācijas centra] 2018. gadā veiktā pētījumā, esot izcelta tāda nevēlama *CBD* iedarbība kā, piemēram, miegainība, letargija, ataksija, psihiatriskas dabas traucējumi vai aknu bojājumi. Pastāvot šādai zinātniskai nenoteiktībai attiecībā uz *CBD* kaitīgumu, piesardzības princips Francijas valdības ieskatā ļaujot dalībvalstīm pieņemt tādu tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkotais.

80. Šajā lietā, pirmkārt, no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pie pašreizējām zinātnes atziņām *CBD* nav psihotropas iedarbības, ko apstiprina iepriekš 74. un 75. punktā minētais fakts, ka Konvencija par psihotropajām vielām neattiecas uz *CBD*. Otrkārt, atzīmēšu, ka Komisija apstrīd Francijas valdības apgalvoto, ka pastāvot risks, ka *CBD* eļļai varētu būt nevis psihotropa, bet cita kaitīga iedarbība.

81. Francijas valdība tomēr apgalvo, ka, aizliedzot *CBD* eļļas importu, tā pamatojas uz piesardzības principu.

82. Saskaņā ar judikatūru, ja pastāv zinātniska neskaidrība par reāla riska sabiedrības veselībai esamību vai apjomu, dalībvalsts saskaņā ar piesardzības principu var veikt aizsardzības pasākumus, nesagaidot, kamēr šo risku esamība un nopietnība tiek pilnībā pierādīta. Šajā ziņā pareizi piemērot piesardzības principu nozīmē, pirmkārt, identificēt attiecīgo vielu vai pārtikas produktu iespējami negatīvo ietekmi uz veselību un, otrkārt, visaptveroši izvērtēt veselībai radītos riskus, pamatojoties uz uzticamākajiem pieejamajiem zinātniskajiem datiem un jaunākajiem starptautisko pētījumu rezultātiem⁴⁵.

83. Ņemot vērā Tiesai iesniegto informāciju, manuprāt, ir grūti uzskatīt, ka Francijas valdība būtu skaidri identificējusi kaitīgo, tostarp psihotropo ietekmi, kādu rada *CBD* eļļas izmantošana elektroniskajās cigaretēs, nemaz nerunājot par to, ka tā esot veikusi visaptverošo veselībai radīto risku novērtējumu, pamatojoties uz visuzticamākajiem pieejamajiem zinātniskajiem datiem un starptautisko pētījumu jaunākajiem rezultātiem.

⁴⁴ Spriedumi, 2017. gada 8. jūnijs, *Medisanus* (C-296/15, EU:C:2017:431, 82. un 83. punkts); 2019. gada 3. jūlijs, *Delfarma* (C-387/18, EU:C:2019:556, 29. punkts), un 2019. gada 18. septembris, *VIPA* (C-222/18, EU:C:2019:751, 67., 69. un 71. punkts).

⁴⁵ Spriedumi, 2010. gada 28. janvāris, Komisija/Francija (C-333/08, EU:C:2010:44, 91. un 92. punkts), un 2017. gada 19. janvāris, *Queisser Pharma* (C-282/15, EU:C:2017:26, 56. un 60. punkts).

84. Tomēr, ievērojot ļoti nelielo Tiesai iesniegtās precīzās informācijas daudzumu, iesniedzējtiesai būs jāpārbauda, vai *CBD* eļļas izmantošana elektroniskajās cigaretēs rada risku cilvēku veselībai un, it īpaši, vai *CBD* eļļai ir nevis psihotropa, bet kāda cita kaitīga iedarbība. Ja izrādīsies, ka tas tā ir, tai būs arī jāpārbauda, vai 1990. gada 22. augusta rīkojums nepārsniedz to, kas ir nepieciešams cilvēku veselības aizsardzībai, jo ar to skaidri un gaiši ir aizliegts importēt *CBD* eļļu, kas iegūta no kaņepju lapām un ziediem, lai gan varbūt būtu bijis iespējams paredzēt maksimālo *CBD* saturu, kā tas ir darīts attiecībā uz *THC* noteikto robežvērtību 0,20 % apmērā.

85. No tā es secinu, ka LESD 34. un 36. pantam ir pretrunā tāds tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais, ar kuru ir aizliegts importēt *CBD* eļļu, ja tā ir iegūta no visa kaņepju auga, jo, ņemot vērā pašreizējās zinātnes atziņas, nav pierādīts, ka *CBD* eļļai būtu psihotropa iedarbība. Tomēr iesniedzējtiesai ir jāpārlicinās, ka nav identificēts neviens risks, kas būtu saistīts it īpaši ar *CBD* psihotropo iedarbību, un ka šis risks nav ticis visaptveroši zinātniski novērtēts, un, ja tā secina, ka šāds risks pastāv un ka šāds novērtējums ir ticis veikts, tai ir jāpārlicinās, vai nevarētu tikt īstenots kāds alternatīvs pasākums, kas mazāk ierobežo preču brīvu apriti, piemēram, *CBD* maksimālā satura noteikšana.

IV. Secinājumi

86. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz *Cour d'appel d'Aix-en-Provence* (Francija) uzdotajiem jautājumiem es iesaku Tiesai atbildēt šādi:

- 1) Ne Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1307/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido noteikumus par lauksaimniekiem paredzētiem tiešajiem maksājumiem, kurus veic saskaņā ar kopējās lauksaimniecības politikas atbalsta shēmām, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 637/2008 un Padomes Regulu (EK) Nr. 73/2009, ne Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007, nav piemērojamas attiecībā uz kanabidiola eļļu;
- 2) LESD 34. un 36. pants nepieļauj dalībvalstij aizliegt importēt no citām dalībvalstīm *CBD* eļļu, ja tā ir iegūta no visa kaņepju auga, nevis tikai no tā šķiedrām un sēklām, jo, ņemot vērā pašreizējās zinātnes atziņas, nav pierādīts, ka kanabidiola eļļai būtu psihotropa iedarbība. Tomēr iesniedzējtiesai ir jāpārlicinās, ka nav identificēts neviens risks, kas būtu saistīts it īpaši ar kanabidiola psihotropo iedarbību, un ka šis risks nav ticis visaptveroši zinātniski novērtēts, un, ja tā secina, ka šāds risks pastāv un ka šāds novērtējums ir ticis veikts, tai ir arī jāpārlicinās, vai nevarētu tikt īstenots kāds alternatīvs pasākums, kas mazāk ierobežo preču brīvu apriti, piemēram, kanabidiola maksimālā satura noteikšana.